

Gouden Tips Samenwerking en netwerken

Toezicht en handhaving

1. Ga naar buiten

Toezicht houden op grondstromen doe je buiten in het veld. Weet wat er in je gebied speelt. Bij welke projecten komt grond vrij en waar is grond nodig? Zorg dat je daarbij zicht krijgt op de niet-gemelde toepassingen. Leg minder de prioriteit bij de gemelde toepassingen maar controleer deze steekproefsgewijs.

2. Mobiliseer/benut extra ogen en oren

Laat ook niet-bodemspecialisten signaleren wat er met grondstromen en opslag van grond gebeurt. Medewerkers van andere afdelingen die veel buiten zijn (bouw- en woningtoezicht, groenmedewerkers etc.) en externe partijen zoals (milieu)politie en waterschap. Help ze op weg door een keer samen te controleren in het veld. Of stel signaleringskaarten op, zodat ze een gevoel krijgen op welke onderdelen men moeten letten.

3. Focus op risico's

Waar is de kans dat het mis gaat het grootst en hoe groot zijn de effecten van eventuele overtredingen? Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen: welk gebied, welk type toepassingen, welke marktpartijen, welke omvang (grote projecten, grote spelers met veel materieel). Belangrijk om je ook te richten op de bron: waar komt grond vrij en wat gebeurt daarmee? Een goede risico analyse en prioritering zorgt ervoor dat de beschikbare capaciteit optimaal wordt benut. Maak hierbij gebruik van landelijk ontwikkelde tools als de Tafel van 11 (<http://www.hetccv.nl/>). Houd gerichte prikacties op de risico's, vergelijkbaar met de aandacht voor gronddepots door de VROM-inspectie in november 2011.

4. Bevorder de spontane naleving

Voorkóm handhavingsacties door voorlichting en communicatie. Het Besluit bodemkwaliteit wordt als complex ervaren, zeker als het niet je dagelijkse uitvoeringspraktijk betreft. Een goede voorlichting (internet, voorlichtingsmiddag) kan de steun in de rug zijn waardoor naleving wordt gestimuleerd. Daarnaast geldt 'goed voorbeeld doet goed volgen', ook als overheid zelf dien je in de uitvoering het goede voorbeeld te geven.

5. Creer draagvlak

Zorg dat toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit een plek krijgt in het integrale toezicht- en handhavingsbeleid van de gemeente (zorg dat het binnen dat kader past). De overheid heeft een duidelijke voorbeeldfunctie waardoor toezicht en handhaving pas zinvol is als de eigen werken op orde zijn. Hiervoor is voldoende (bestuurlijk) draagvlak nodig. Maak hierbij gebruik van de handreiking "Starten met handhaving Bbk" (Agentschap NL, 1 april 2010).

Goed opdrachtgeverschap

1. Neem verantwoordelijkheid

Als initiatiefnemer ben je verantwoordelijk voor de werkzaamheden die in opdracht van jou worden uitgevoerd. En daarmee ook verantwoordelijk voor de verschillende deelaspecten rondom grondverzet zoals o.a. afvoer, melding en kwaliteitseisen die algemeen gelden. Sta ook eens stil hoe je invulling geeft aan de zorgplicht rondom hergebruik van zoute of voedselrijke grond in kwetsbare gebieden.

Maak een bewuste keuze over afvoer van grond die vrijkomt. Zorg je zelf voor de verwerking van vrijkomende grond of laat je de grond in het bestek vervallen aan de aannemer. Ongeacht de keuze blijft de opdrachtgever verantwoordelijk voor de vrijkomende grondstromen.

Meerdere gemeenten hebben initiatieven genomen om meer grip te krijgen op het eigen bodembeheer. Door de grondstromen zelf te coördineren kan grondverzet tussen projecten beter worden afgestemd. Voor het samenvoegen van grond op een gemeentelijk gronddepot is een erkenning nodig overeenkomstig de BRL9335. Een gronddepot kan op eigen initiatief worden opgezet of in samenwerking met een private partij (PPS-constructie).

2. Voer de regie

Wees betrokken bij het gehele traject van voorbereiding, uitvoering tot afronding. Elke fase kent zijn eigen dynamiek. Bij de aanbesteding en directievoering vindt directe sturing van grondstromen plaats. Bespreek met de betrokkenen hoe je omgaat met afwijkingen en welke afstemming noodzakelijk is.

Vergroot de betrokkenheid bij het opstellen van het (moeder)bestek. Stem per project af of de eisen in overeenstemming zijn met de wensen van het project. Maak gebruik van de expertise van de bodemspecialist en de handhaver.

- Adviseer als bodemspecialist de bestekschrijvers over oplossingen voor grond en hergebruik op de lange termijn. Weet daarom welke grootschalige bodemtoepassingen er spelen binnen de regio. Wees betrokken bij de beantwoording van de Nota van inlichtingen;
- Zorg voor een transparante verdeling van projectrisico's tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Leg verantwoordelijkheden goed vast, bijvoorbeeld voor het melden van tijdelijke opslag en uiteindelijke toepassingen;
- Beloon kwaliteit in een aanbesteding. Een goed advies kan in een latere fase kostenbesparing opleveren. Kies eerder voor de economische meest voordelige aanbidding.

Zorg dat de directievoerder en toezichthouder (civiel) naast de civieltechnische uitvoering aspecten ook de milieuhygiënische kwaliteitseisen, meldingsverplichtingen, e.d. let. Ook een goede verslaglegging van het uitgevoerde werk is hierbij belangrijk. Maak de winst en vermeden faalkosten inzichtelijk aan collega's en bestuur.

3. Kennis is kracht

Zorg dat kennis over Besluit bodemkwaliteit en Nota bodembeheer niet verwatert of verloren gaat. Fris de kennis jaarlijks op, in elk geval bij personele wisselingen van uitvoerende afdeling. Investeer in de relatie met andere afdelingen, sluit bijvoorbeeld als bodemspecialist aan bij het structurele overleg van je civiele collega's. Weet wat er speelt en ondersteun bij eventuele knelpunten. Bevorder regionale samenwerking tussen de verschillende civiele afdelingen van gemeenten. Naast afstemming van grond vraag en aanbod van grond kunnen hier ook best practises worden uitgewisseld. Evalueer de verschillende werken die zijn uitgevoerd en leer van de bevindingen.

Samenwerking en communicatie

1. Zoek elkaar op

Loop eens bij elkaar langs en vooral loop eens met elkaar mee. In het kader van het ILB zijn diverse overleggen geïnitieerd of geïntensiveerd. Overleg over de beleidsvorming bodembeheer, grondstromenoverleg, toezicht- en handhavingsoverleg. In deze overleggen worden ervaringen uitgewisseld, leert men van elkaars successen en fouten en wordt de werkwijze rondom knelpunten nader afgestemd. Blijvend investeren in de samenwerking leidt tot een duidelijke meerwaarde.

2. Communiceer actief, houd het levendig

Draag het vastgestelde beleid actief uit, houd het daarbij levendig en eenvoudig. Organiseer voorlichtingsbijeenkomsten voor interne en externe partijen. Gebruik ook de (nieuwe) mogelijkheden van internet. Denk hierbij aan de actualiteit van de website, een digitale bodemkwaliteitskaart (van eenvoudige weergave tot volwaardige applicatie), een nieuwsbrief of rss-feed.

3. Evalueer tussentijds

Binnen het ILB zijn verschillende bodemkwaliteitskaarten en nota's bodembeheer vastgesteld. Het beleid biedt een handvat voor bodembeheer, kan knelpunten in de uitvoeringspraktijk voorkómen en geeft duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden. Houd vervolgens een vinger aan de pols bij de uitvoering van het beleid. Wacht daarom niet 5 jaar om het beleid te evalueren. Kijk daarbij tevens naar de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het gekozen beleid. Betrek meerdere actoren bij de evaluatie. Een aannemer of toezichthouder stuit mogelijk op totaal verschillende knelpunten.

4. Ambassadeur bodembeheer

Succes van een ILB-traject is vaak mede de verdienste van één of meerdere trekkers binnen een samenwerking. Iemand die zich verbonden voelt met het thema bodembeheer en het gezicht vormt van de beleidsvorming en uitvoering. De ambassadeur kan organisatorisch taken naar zich toe trekken, maakt deelnemers enthousiast en houdt iedereen betrokken bij het traject. Het is goed als er naast een ambtelijke ook een bestuurlijk ambassadeur actief is.